

Latvia korporatīvu diene

Virtuālā izstāde ir izveidota divu latviešu studentu korporācijas Latvia locekļu – Valda Rozenšteina un Jāņa Upeslejas – piemiņai. Pirms aptuveni 100 gadiem abi vīri iesaistījās pamatu likšanā vienai no latviešu studentu korporācijām, kas šogad februārī svinēs savu 103. gadskārtu kopš 1917. gada 17. februāra. Latvia izveides process nebija viegls, jo tās locekļiem bija jāiesaistās izšķirošā cīņā par jaunās Latvijas Republikas neatkarību, jāpārceļas no Tērbatas universitātes Igaunijā uz Latvijas Universitāti Latvijā un jādomā par jaunu locekļu piesaisti korporantu saimei. Šis ir vēsturisks stāsts, kā latviešu studentu korporācija Latvia no Tērbatas universitātes latviešu veterinārārstu korporācijas kļuva par Latvijas Universitātes eksakto, tehnisko un humanitāro speciālistu korporācijai, kuras pārveides lomu spēlējuši V. Rozenšteins un J. Upesleja.

Lāčplēša dienas svinības Latvia konventa namā
11.11.1933. Vidū Valdis Rozenšteins (LU Muzeja krājums)

Jānis Upesleja, pa kreisi, ar citu Latvia korporant
Leonīdu Cennu, 20. gs. 30. gadu pirmā puse (LU
Muzejs krājums);

Rozenšteinu korporantu ģimene

Valdis Rozenšteins (1893-1941) ir viens no korporācijas dibinātājiem, kurš gan vairāk pievērsās savam veterinārmedicīnas darbam. Viņa nopelns ir Latvija likumkodeksa izstrāde, kas kļuva par svarīgu pamatu korporācijas iekšējās un ārējās sadzīves organizēšanā. V. Rozenšteina darbs ir bijis saistīts ar zirgkopību, par ko liecina fakts par piederīgo zirgaudzētavu Vecogres pagastā. Dibinātāja vaļasprieks ir bijis jāšanas sports, ar ko aktīvi ir nodarbojies, piedaloties zirgu jāšanas sacensībās.

V. Rozenšteina korporantu dzīve nav bijusi sveša, jo viņš ir audzis korporantu ģimenē. Viņa tēvs, latviešu provizors Johans (Jānis) un brālis, latviešu ārsts Kārlis Rozenšteini bijuši latviešu studentu korporācijas Lettonia korporanti, kuri strādāja medicīnas nozarē. Tas bija iemesls, kāpēc Valdis netika uzņemts Lettonia. Līdz LU dibināšanai 1919. gada rudenī studentu korporācijas bija piesaistītas konkrētai universitātes fakultātei vai institūtam, kas liedza latviešu veterinārārstus uzņemt medīķu dominētajā Lettonia. Tamdēļ Valdim nācās pašam veidot savu studentu korporāciju, kas apvienotu latviešu veterinārārstus. Viņa vadībā bija dzimusi latviešu studentu korporācijas Latvia, kas ierindojās kā 7. vecākā no visām 23 studentu korporācijām Latvijā.

1. rindā 1. no kreisās Valdis (Latvia) un 1. no labās Kārlis (Lettonia) pie Lettonia ģērboņa, 20. gs. 20.-30. gadi (LU Muzeja krājums);

Valdis Rozenšteins, latviešu studentu korporācijas Latvia dibinātājs 20. gs. 20.-30. gadi (LU Muzeja krājums)

Rozenšteinu korporantu ģimene: No kreisās, Valdis (veterinārārsts), vidū Johans (provizors) un pa labi Kārlis (ārsts), 20. gs. 20.-30. gadi (LU Muzeja krājums);

Rozenšteinu ģimenes likteris

Rozenšteinu ģimeni un korporāciju dzīvi apturēja PSRS okupācija (1940-1941), kuras rezultātā tika aizliegtas studentu korporācijas un tās locekļi represēti. 1941. gada 14. jūnijā Johans, Valdis un Kārlis tika deportēti uz Sibīriju, no kurienes atpakaļ Latvijā atgriezās Kārlis. Johans un Valdis Sibīrijā aizgāja bojā. Kārlis vairs nesatika savu tēvu un brāli, un korporantu dzīve tika aprauta uz visiem laikiem. PSRS okupācijas apstākļos Kārlis izveidoja savu ģimeni, un slepus satikās ar saviem dzīvi palikušajiem letoņiem, lai atcerētos labos korporantu laikus un pieminētu tragisko 1941. gada 14. jūnija notikumus.

Pirmā rindā vidū Kārlis (ar alus ragu kaklā), labajā pusē Jānis Asars un otrā rindā vidū Alfrēds Lācis (?), ap 1978.-1979. gadu (LŪ Muzeja krājums);

Kārlis ar savu ģimeni, sievu Zeltu (dzimusi Upesleja) un dēlu Tālvaldi Rozenšteiniem, 20. gs. 50.-60. gadi (LŪ Muzeja krājums).

Stalinisma represiju upuris un izdzīvojušais Kārlis, pa labi, kopā ar citu Lettonia korporantu Jāni Asari, ap 1978.-1979. gadu Rīgā, Brīvības ielas mājas pagalmā Teikas rajonā, Alfrēda Lāča mājā (LŪ Muzeja krājums)

Jānis Ūpesleja (1899-1966)

J. Ūpesleja (otrais no kreisās puses) ar korporantiem, 17.12.1932, (LU Muzeja krājums).

J. Ūpesleja (virs aulus mucas un zem audzinātāja, kurš tur rapieri) biedra kandidāta (fukša) laikā, 01.04.1924 (LU Muzeja krājums);

Kad 20. gs. 20. gadu sākumā izveidojās LU, notika tehnisko, eksakto un humanitāro zinātņu apvienošana vienā universitātē. Apvienošanās rezultātā universitātes saistības princips zaudēja savu nozīmi, ka studentu korporācija Latvia sāka uzņemt veterinārmedicīnas un citu specialitāšu latviešu studentus. Ienāca jaunā paaudze, no kuras izceļams būtu LU Inženierzinātņu fakultātes absolvents un meliorētājs Jānis Ūpesleja. Viņš strādāja Latvijas valsts Meliorācijas pārvaldē, Lauksaimniecības ģenerāldirekcijā un Novadgrāvju un sīkmeliorācijas daļā par jaunāko tehniķi, inženieri un daļas vadītāju. 1939. gadā bijis arī jaunās, izveidotās Latvijas Lauksaimniecības akadēmijas lektors, kurš pasniedzis gruntsūdeņu novadīšanas un līmeņa pazemināšanas tehniskos kursus.

J. Upesleja (kreisā pusē, sēž pie galda) ar citiem Latvia korporantiem svin Lāčplēša dienu korporācijas nama konventa zālē, 11.11.1933 (LU Muzeja krājums);

Būdams ļoti aktīvs korporants, J. Upesleja iesaistījās aktīvā korporācijas dzīves organizēšanā. Viņš iesaistījās jaunās paaudzes korporantu audzināšanā, mācot korporācijas likumus, etiķeti, ētiku un vēsturi. Viņa pieredze korporantu audzināšanā noderēja, lai organizētu sabiedriskās aktivitātes trimdā ar mērķi atgādināt par PSRS okupāciju un represijām pret latviešu tautu. Cīnījās par latvietības saglabāšanu svešumā, dibinot biedrības.

Upesleja (vidū) savā darba vietā, 20. gs. 30. gadi (LU Muzeja krājums)

PSRS un nacionālsociālistiskās Vācijas okupācijas apstākļos J. Upesleja netika represēts, kas deva iespēju Otrā pasaules kara beigās doties trimdā. Atrodoties Pēckara Vācijā (1945-1949), viņš strādāja par meliorētāju Grācas-Oderas upes gultnes pētniecībā, projektējot Ingolštates meliorācijas sistēmu. Pievērsās arī sabiedriskajam darbam – organizējis latviešu bēgļu dzīvi Pārviētot personu nometnē. 1949. gadā izceļojis uz ASV, kur līdz mūža beigām 1966. gadā nodzīvoja Milovoku štatā, strādājot strādnieka darbu viesnīcā. Iesaistījās Viskonsinas Latviešu biedrības dibināšanā, aktīvi darbojās Amerikas Latviešu Apvienībā un dibināja Milovoku latviešu evaņģēliski luterisko baznīcu. Korporanta dzīve saauga kopā ar trimdas latviešu sabiedrisko dzīvi.

Izstāde autors: Rūdolfs Rubenis

Latvijas Universitātes Muzejs

<https://www.lu.lv/muzejs/>

Vizuālais materiāls: LŪ Muzeja vēstures kolekcija

Vairāk par studentu akadēmiskajām mūža organizācijām var

uzzināt, sakontaktējoties ar LŪ Muzeja krājuma glabātāju

Rūdolfs Rubeni, Mg.hist, kontakti: rudolfs.rubenis@lu.lv,

tālruņa numurs 67034566.

